כג: אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

מחרוזות של דגים הרי אלו שלו. וה"ה מחרוזות של כסר כדלמר בתוספתא (פ"ב) וא"ת והא אמר בפ' גיד הנשה (חולין דף לה: ושם ד"ה מחרוזים) אל תהא שוטה כסר כחרוזים הוי סימן וי"ל גבי כסר שנתעלם מן העין הקילו עפי [1]דאין הלכה כרב מדפריך (שם) ורב היכי אכל בסרא משמע דאמן שפיר אכליגן:

מדמשקל הוי סימן מדה ומנין נמי הוי סימן. משמע דמדה עדיפא וא"ת והא אמרי' (לקמן דף כח.) יצתן לאומר משקלותיו ולא לאומר מדת מרכו ורחבו משמע דמשקל הוי סימן טפי וי"ל דה"מ בנכנד דאין דרך לשקול הכם ודלי משקל עדיף:

חביות של יין ושל גרוגרות הרי אלו שלו. תע"ג דתנן (לקמן דף מד:) מצא פירות בכלי חייב להכריז משום סימן של הכלי הכא רגילות הוא דכל החביות שוין וא"ת מדת היין להוי סימן וי"ל שהחבית מצאה וכל החביות שוין אבל אם אין החבית מצאה יהא סימן לומר כמה יין יש בו:

אתלתא קרנתא. וא"ת דרב אמר כפ' אין מעמידין (ע"ז דף לט: ושם) מב"ר אמור בחומש אחד ושמואל נמי לא פליג עליה אלא בחלב אבל בשר יין ותכלת מודה ומפרש ר"ת דהתם מייירי בישראל חשוד וכן משמע דמייירי התם לעיל בחבר ועם הארץ וישראל חשוד לא מרתת כמו נכריא[2]:

ברשום. שבל בעל הבית עושה רשימתו משונה משל חבירו והוי סימן כריתא בלא רשימה: [3]**אביי** אמר. אפילו רשום לא הוי סימן אחר שנפתחו האוצרות שבעל הבית אחד מוכר להרבה חנווני וכולם רשומים בענין אחד ופרש"י אינו נראה:

במסבת. וא"ת והאמר (קידושין דף נ.) ושנגנס שיהו דברי תורה ממולדין בפיך שאם ישאלך אדם אל תגמגם ותאמר לו אלא אמור לו מיד וי"ל דהייט דוקא באדם הנה לשאול דין או הוראה או להתלמד אבל הכא שבא לגמוא אם יודע מותר לשנות ולומר לא למדתי זה:

בפוריא. אין רגילות שישאלוהו בפירות רש"י אם שימש מעטו אלא אם בעל קרי היה ולא בא לבית המדרש ושאלוהו למה לא בא ישנה ויאמר שחולה היה או שאר אונס אירע לו אי נמי שאלוהו שבבא על מעה זו לא יאמר לו כן פן ירגה בה קרי ויתגנה:

באושפיזא. אם שאלוהו אם קבלוהו בסבר פנים יפות יאמר לא כדפירש רש"י דאמרינן בערבין (דף טז.) מנרך רעהו בקול גדול [4]בנקר השבם בערב קללה תחשב לו וא"ת והא אמרינן בברכות (דף נח.) אורח טוב אומר כל מה שעלה בעל הבית לא טרח אלא בשבילי וי"ל דהתם מייירי בין בני אדם מהוגנים והכא בין בני אדם שאינם מהוגנים והא דלא חשיב הכא אומר לשנות מפני דרכי שלום כדאמרינן פרק הבא על יבמתו (יבמות דף סה:) משום דרכי שלום הן ורגילין יותר מאחרים להבי נקבו הבי: ומודה

ומחרוזות של דגים: אמאי להוי [5]א"קשר סימן בקטרא דציידא דכולי עלמא הכי מקטרי ולהוי מנין סימן במנינא דשוין בעו מיניה מרב ששת [6][מנין] הוי סימן או לא הוי סימן אמר להו רב ששת תניתוה מצא [7]א) כלי בסף וכלי נחושת וגסטרון של אבר וכל כלי מתכות הרי זה לא יחזיר עד שיתן אות או עד שיכוין משקלותיו [8]ומדמשקל הוי סימן [9]ג)מדה [10]ומנין נמי הוי סימן: וחתיכות של בשר וכו': אמאי להוי משקלא סימן במשקלא דשוין ותהוי חתיכה גופה סימן או דדפקא או דאטמא מי לא תניא [11]מצא חתיכות דגים ודג נשוך חייב להכריז [12]חביות של יין ושל שמן ושל תבואה ושל גרוגרות ושל זיתים הרי אלו שלו [13]הבא במאי עסקינן בדאיכא סימנא בפסקא כי הא [14]דרבה בר רב הונא מחתיך ליה אתלתא קרנתא דיקא נמי דקתני דומיא דדג נשוך שמע מינה אמר מר חביות של יין ושל שמן ושל תבואה ושל גרוגרות ושל זיתים הרי אלו שלו והא תנן [15]כדי יין וכדי שמן חייב להכריז א"ר זירא אמר רב מתניתין ברשום מכלל דברייתא בפתוח אי בפתוח אבידה מדעת היא אמר רב הושעיא במציף אביי אמר אפילו תימא אידי ואידי ברשום [16]ולא קשיא כאן קודם שנפתחו האוצרות כאן לאחר שנפתחו האוצרות כי הא דרב יעקב בר אבא אשכח חביתא דחמרא לאחר שנפתחו האוצרות אתא לקמיה דאביי א"ל זיל שקול לנפשך בעא מיניה רב ביבי מרב נחמן מקום הוי סימן או לא הוי סימן אמר ליה תניתוה מצא חביות של יין ושל שמן ושל תבואה ושל גרוגרות ושל זיתים הרי אלו שלו ואי ס"ד דמקום הוי סימן לכרוז מקום אמר רב זביד הכא במאי עסקינן ברקתא דנהרא אמר רב מרי מאי טעמא אמרו רבנן רקתא דנהרא לא הוי סימן דאמרינן ליה כי היכי דאתרמי לדידך אתרמי נמי לחברך איכא דאמרי אמר רב מרי מאי טעמא אמרו רבנן מקום לא הוי סימן דאמרינן ליה כי היכי דאתרמי לדידך האי מקום אתרמי נמי לחברך האי מקום ההוא גברא דאשכח כופרא בי מעצרתא אתא לקמיה דרב א"ל זיל שקול לנפשך חזייה דהוה קא מחסם א"ל זיל פלוג ליה לחייא ברי מיניה לימא קא סבר רב מקום לא הוי סימן א"ר אבא משום יאוש בעלים נגעו בה דחזא דקדחי ביה חלפי: ר"ש בן אלעזר אומר וכו': מאי אנפוריא א"ר יהודה אמר שמואל כלים חדשים שלא שבעתן העין היכי דמי אי אית בהו סימן כי לא שבעתן העין מאי הוי אי דלית בהו סימן כי שבעתן העין מאי הוי לעולם דלית בהו סימן נפקא מינה [17]לאהדורי לצורבא מרבנן בטביעות עינא שבעתן העין קים ליה בגוייהו ומהדרינן ליה כי לא שבעתן העין לא קים ליה בגוייהו ולא מהדרינן ליה דאמר רב יהודה אמר שמואל בהני תלת מילי עבידי רבנן דמשנו במליהו [18]במסבת ובפוריא ובאושפיזא

כמגינא דשוין. כגון שהגו הליידין לחרוז כמנין הזה בחרוז אחד: **וגפטרון של אבר.** שבכי חתיכות של אבר: **שיכוין משקלותיו.** שיאמר משקלו ויכוין האמת: **כמפקלא דשוין.** שנהגו הטבחים לעשות החתיכות במשקל הזה: **חתיכה גופה סימן.** יאמר מאבר פלוני היה: **או דדפקא.** לוחה שמעתי. ומשום רבי יצחק בר' מנחם שמעתי דדפקא פלגינ"ן מקום שדופק כשהוא יגע: **חתיכות דג חייב להכריז.** קא ס"ד כשאין בהן סימן והחתיכה גופה סימן או מאכל הלאם או מן הזנב: **ודג נשוך.** זהו סימן שלו: **הכא במאי עסקינן.** דקתני חתיכות דג חייב להכריז: **בדאיכא סימנא בפסקא.** שלא נחתכה כדרך החותכין: **כי הא דרבה.** כשהיה שולח בשר לאשתו ביד נכרי: **מחתך לה אתלתא קרנתא.** עושה החתיכה בת ג' קרנות כזה: **דומיא דדג נשוך.** דיש בו סימן: **מפני.** לחייב להכריז: **כרשום.** חביותיהם של חרס היו וגפין אותם במגופת חרס ושוקרין טיט סביב לדבק המגופה שלא יצא ריח היין וכימי שבט או ניסן שמוכרין בעלי בתים חביות לחנווני כעשר או כמ"ו יחד טוחלין מגופותיהם וטועמין את היין וחוזר וסותמו וטח בו טיט סביב המגופה והוא קרוי רושם ונושאן החנווני לביתו. ומתניתין בחבית רשומה והיינו סימן שם רושמין ויש שנושאין אותה פתוחה למוכרה מיד: ופרכינן **מכלל דברייתא.** דקתני הרי אלו שלו בפתוחה קתני בתמיה פשיטא דהא אבידה מדעת היא שהניחה פתוחה וכל שקלים וזמשים ונחשים שותים הימנה: **כמליח.** שהיה מגופה עליה ולא שרקה בטיט סימן ליכא ואבידה מדעת נמי ליכא: **קודם שנפתחו האוצרות.** שעדיין לא הגיע זמן מוכרי החביות ויחיד בעלמא הוא דעביד הוי רושם סימן: **ברקתא דנהרא.** והיין בא לעיר בספינה והלוקחין מפנין הספינה ומניחו על שפת הנהר ונושאין אחת אחת ופעמים ששוכח: **איכא דאמרי כו'.** נפקא מינה לאמרי' כוון ואמר מקום מושכה מקוים לא הוי סימן: **כופרא.** זפת דבר שאין בו סימן הוה: **מחסם.** לשון לא תחסום (דברים כה). מגמגם בדבר ולבו נוקפו: **דקדחו ביה חלפי.** אורטי"ש בלע"ז גדלו עליה. ש"מ מיימים רגים היה שם וכבר נוחשו הנעלים: **שלא שבעתן.** עדיין לא הורגל בחלייתן ותשמישן שיהא מכירן יפה. ולשון אנפוריא טוריקון אין פה לחייב: **נפקא מינה כו'.** וכגון זה התובען לורבא מרבנן הוא: **במסבת.** יש כיתן מסבת פלוני פדורה בגרוקא או לאו ואע"ג שסדורה היא לו יאמר לו לאו ומדת ענוה היא: **כפוריא.** שימשת מטתך יאמר לאו. מדת לגיעות היא: באושפיזא

עין משפט נר מצוה

כג א מיי' פט"ו מהל' גזילה והלכה הלי' ו טוש"ע מ"מ סי' רסב סעיף ג וסעיף ו:
כח ב ג ד מיי' שם פי"ג הל' ה סמג עשין עד טוש"ע מ"מ סי' רסב סעיף ג וסי' רסז סעיף ז:
כט ה מיי' שם פט"ו הלכה יא סמג שם טוש"ע שם סי' רסב סעיף ח וסעיף טו:
ל ו מיי' שם הלכה ט ופיין בהגנות וכמגיד משנה טוש"ע שם סעיף ט בהגה"ה:
לא ז מיי' שם הל' יא טוש"ע שם סעיף טו:
לב ח מיי' שם הלכה ט ופיין בהגנות וכמגיד משנה טוש"ע שם סעיף ט בהגה"ה:
לג ט י מיי' שם סי' ריד הלכה יג סמג שם טוש"ע שם סעיף כא:

רבינו חננאל

מחרוזות של דגים דלית בהו סימן לא במדה ולא במשקל ולא בקשירה אלא מצאן בקשירה הציידין ובמנינא דשוין כלומר כל מחרוזות עשרה עשרה דגים הרי אלו שלו. וכן בשר שאין בו סימן. אבל יש בו סימן בחתיכות בדרבה דהוה מחתך כה בתלת קרנתא חייב להכריז דתניא מצא כלי כסף או כלי נחושת וגסטרון וכל מיני מתכות לא יחזיר עד שיתן אות או עד שיתן משקלותיו ש"מ דמשקל הוי סימן. ומדמשקל הוי סימן מדה ומנין נמי הוי סימן וכן הלכה. (מסובריא דנשייתא) לז. כסוי הקנקנים כשהוא מהודק ונחתי בטיט נקרא רשום. כשהוא מרופף נקרא מצוף מלשון ציפור. ואסקינן בה אידי ואידי ברשום ומתניתא דקתני הרי אלו שלו לאחר פתיחת האוצרות שהכל כשהן באוצרות כשהן רשומין כן מוציאין אותו והכל ענין אחד הן כי הא דר' יעקב בר אבא אשכח חביתא דחמרא אחר פתיחת האוצרות ואמר ליה אביי זיל שקול לנפשך. סוגיין דשמעתא מקום לא הוי סימן. פי' כופרא אצטלע פי' מהסם מדקדק על עצמו מלינע בו כיוצא בו בהאשה שנתאלמנה (דף כ ע"ב) חזייה רב אשי לרב כהנא דהוה קא מהסם א"ל מי סברת עלך סמיכנא ומתיירא מן העבירה. ואמר רב לההוא גברא אין בו איסור אם רצונו חלקיהו עם חייא ברי כלומר אין בו איסור. פי' קדח בהו חילפי צמחו בו עשבים הנקראים חילפי והן קמשונים שצומחין בכרמים כלומר מזמן רב

מסורת הש"ס

א) [עיין כ: לקמן כה:]. ב) רש"ל. ג) [עי' תוס' יבמות קטו: ד"ה אתרמיי]. ד) [בלה סח.] תולין לה:. ה) [לקמן כה.]. ו) [עי' תוס' קדושין ל. ד"ה אל]. ז) [עי' מהר"ם ופר"ח פר' פב פ"ק ג בי"ד]. ח) [ועי' תוס' ע"ז דף לח. ד"ה אמר רבי]. ט) הל"מ מהר"ם ועי' שם. י) פי' שמשכים בנקר לברכו יא) בערב קללה תחשב לו לנעבר"ב. רש"ל.

הגהות הגר"א

[א] נבי' מצא כסף ומתמת נבמרגן של אבר וכל מיני מתכות. כל"ל (ועי' לח"מ ועי' רש"י לקמן ב"ל ב' בתחני' ד"ה מצא כו'):

לעזי רש"י

פלנק"ן (פלנק"א). כפלים (השדיים הפנימיים של היוק סמוך לבליה).
אורטי"א (אידטיא"ש). סרפרים.

מוסף רש"י

לידוני קשר סימן. שם קבדים שאינן דומין זה לזה ואמר כך וכך הוא עשוי (לעיל כ:). **מתחך לה אתלת קרנתא.** כשהיה משלח הבשר לביתו היה רגיל לעשות כל חתיכה בעצת שלש קרנות, וכבר היו מכירין אנשי ביתו שזה היה סימן שלו (ביצה כח.) **לו:** משום סימן שלא יגנבו ממנה אנשי ביתו (חולין צה.). **בטביעות עינא.** כיון שאמר לאי מכירה, אף על פי שאינו נותן בה סימן (שבת קיד.).

רבינו חננאל (המשך)

הוא (מהטב הוא) [מונח] הנה בזה המקום וכבר נתיאשו הבעלים: **מתני'** ר' יהודה אומר כל דבר שיש בו שיעורי חייב להכריז כיצד עיגול ובתוכו חרש וכו' פי' עיגול של דבילה מאי כלי אנפוריא כלים חרשים שלא שבעתן העין כלומר לא עיין בהן הרבה ולא שבעה עינו בראייתם לפיכך אינו מכירן ושמועה זו בכלים שאין בהם סימן אם שבעתן עינו ומכירן ידיעה ברורה מהדרינן להו לצורבא מרבנן בטביעות עינא והני מילי בצורבא מרבנן דלא משני בדיבוריה אבל בהני תלת מילי במסכתא שקראה ואמר איני יודע אותה כי לא קריתיה כגון זה לא מחוקינן ליה בשקרי דעבד מרבנן דאמרי לעולם למד לשונך לומר איני יודע ואין בפוריא אם יאמר לך לא שימשתי וכי לא ישנה אשתי אצלי

---

[1] נראה דל"ל מסוכנת דטייפא ועי' בענין ערך פגר ה'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com